

Persikai ponui klebonui

J O A N N E H A R R I S

Iš anglų kalbos vertė
Milda Dyke ir Irena Jomantienė

Sofoklis

VILNIUS, 2022

*Skiriu savo tēvui Bobui Sortui,
neleisdavusiam prinokusiam vairsiui supūti*

Jaunatis

Pirmas skyrius

Kažkas man yra minėjęs, kad vien Prancūzijoje kasmet mirusiesiems atkeliauja apie ketvirtį milijono laiškų.

Tačiau nepasakė štai ko – kartais mirusieji į juos atsako.

Antras skyrius

Antradienis, rugpjūčio 10-oji

Jis atkeliavo su ramadano vėju. Žinoma, tada to nežinojau. Rugpjūtį Paryžiuje, siaučiant vėjams, iš dulkių išnyra mažyčiai dervišai, jie čiaučo ir naršo šaligatviais, nusėdami vokus ir veidus smulkiausiomis žvilgančiomis žvirgždo kruopelėmis; iš aukštybių žvelgia saulė it balta neregė akis. Valgyti niekam nesinori. Paryžius tuomet lyg išmiręs, jame lieka tik turistai ir tokie kaip mes, neišgalintys atostogauti vietiniai; upė prasmirsta, išdyla net menkiausias pavėsis, regis, nežinia ką atiduotum, kad galėtum basas pavaikštinėti kur nors po laukus ar pasėdėti po medžiu miškelyje.

Rudis, aišku, visa tai žino. Rudis nesukurtas miesto gyvenimui. O nuobodžiaujanti Rosetė ima krėsti piktus pokštus. Aš gaminu šokoladą, kurio niekas nepirks, o Anuka eina į interneto kavinę Taikos gatvėje plepėti su feisbuko draugais ar pėdina į kapines stebėti, kaip tarp mirusiųjų namų tykoja sulaukėjusios katės, saulei it giljotinai raikant šešėlius.

Anukai penkiolika. Kur taip lekia tas laikas? Tarsi kvėpalai butelėly, kad ir kaip tvirtai užsuktum, klastingai garuoja, kol terandi kvapnią dėmę, nors regėjos, būta dar gausiai...

Kaip laikaisi, mano mažoji Anuka? Kas vyksta tavo mažame pasaulėlyje, ar tu laiminga? Ar nerimauji? Ar tu patenkinta? Kiek dar likę dienų iki tol, kol visiems laikams paliksi mano orbitą, iššaudama it šelmiškas palydovas, išnykdama žvaigždėse?

Tokios nuojautos mane pagavo kankinti ne šiandien. Baimė it šešėlis lydėjo nuo pat Anukos gimimo, tačiau šią vasarą iškerėjo, per karštį užaugo į pabaisą. Gal dėl to, kad pati netekau motinos, kad vėl ją prieš ketvertą metų atradau. O gal dėl prisiminimų apie Zozi de l'Albą, širdžių ėdikę, kuri beveik visa iš manęs atėmė, tačiau man parodė, koks trapus tas mūsų gyvenimas; kaip lengvai nuo menkiausio vėjelio pūstelėjimo subyra mūsų kortų nameliai.

Penkiolika. Penkiolika. Jos amžiaus jau keliavau po pasaulį. Motina merdėjo. Žodis „namai“ reiškė vietą, kur apsistodavome nakčiai. Niekada neturėjau jokio tikro draugo. O meilė, meilė buvo it kavinių terasoje naktį suliepsnojęs deglas, tarsi akimirksniu išblėstanti šilumos versmė, it prisilietimas ar laužo šviesoje šmėkstelėjęs neryškus veidas.

Anukos gyvenimas, viliuosi, bus kitoks. Ji jau graži, nors to visiškai nežino. Kada nors ji pamils. Kas mūsų laukia tada? Na, raminuosi, dar juk turiu laiko. Kol kas vienintelis jos gyvenime berniukas – bičiulis Žanas Lu Rembo; paprastai jiedu neperskiriami, tačiau šį mėnesį jam teko vykti į ligoninę dar vienai operacijai. Žanas Lu gimė su širdies yda; Anuka apie tai nešneka, bet jos nerimą suprantu. Jos baimė visai kaip mano, prišliaužiantis šešėlis, tikrumas, kad nieko nėra pastovaus.

Kartais Anuka vis dar pašneka apie Lankeņę. Nors čia laiminga, Paryžius atrodo it kokia stotelė dar nenukeliautame kelyje į namus, į kuriuos pagaliau sugrįš. Suprantama, gyvenamoji valtis – ne namas, ji stokoja skiedinio ir akmens tvirtumo. O Anuka su keista, jauniems puikiai pažįstama, nostalgija prisimena šokolado parduotuvytę priešais bažnyčią, su dryžuota stogine ir ranka užrašytu ženkle. Akys sklidinios ilgesio, kai kalba apie ten paliktus draugus: apie Žaną Dru ir Luką Klermoną, apie gatves, kuriomis nebijai vaikštinėti naktį, apie niekuomet nerakinamas laukujes duris...

Žinau, man nereikėtų taip nerimauti. Mano mažoji Anuka slapukė, visgi, kitaip nei daugelis jos draugių, dar brangina

mamos draugiją. Mudvi dar bičiulės. Vis dar puikiai leidžiame laiką drauge. Vienos dvi, įsirausios į lovą, tik Šlepetė it neryški dėmė mano akies kampelyje, nešiojamojo televizoriaus ekranėlis blykčioja paslaptinius vaizdus užtamsintų langų fone, o Rosetė sėdi ant denio su Rudžiu ir žvejoja žvaigždes nuščiuvusioje Senoje.

Rudžiui patiko tėvystė. Tiesą sakant, to nė nesitikėjau. Tačiau Rosetė, būdama aštuonerių ir tikras jo atvaizdas, regis, pažadino Rudyje kažką, ką pažinti nei man, nei Anukai nebuvo lemta. Tiesą sakant, retsykiais pamąstau, kad Rosetė priklauso Rudžiui daugiau nei kam nors kitam; jiedu kalbasi slapta kalba, susidedančia iš ūkčiojimų ir šūkčiojimų, pašvilpčiojimų, šitaip bendrauti gali ištisas valandas, pokalbyje niekam daugiau, net man, nedalyvaujant.

O šiaip mano mažoji Rosetė su niekuo kitu beveik nešneka, mieliau susižino ženklų kalba, kurią išmoko dar vaikas ir kuria šnekėti labai įgudusi. Ji mėgsta piešimą ir matematiką; sudoku dėlionę galiniame „Le Monde“ puslapyje sutvarko per kelias minutes; sugeba sudėti ilgas skaičių eiles jų nė neužsirašydama. Kartą bandėme leisti ją į mokyklą, tačiau nieko gera iš to neišėjo. Mokyklos čia per didelės, per daug beasmenės, kad galėtų atkreipti dėmesį į tokį kitokį vaiką kaip Rosetė. Dabar ją moko Rudis, ir nors jo mokslų programa neiprasta, nors daugiausia dėmesio skiriama menui, paukščių garsams bei žaidimams su skaičiais, atrodo, kad Rosetei tai patinka. Draugų ji, žinoma, neturi, – išskyrus Bama, – ir kartais matau, kaip su smalsiu ilgesiu stebi į mokyklą einančius vaikus. Paryžius, tegul ir anonimiškas, su mumis kilniaširdis; tik kartais, tokią kaip šiandien dieną, aš – ir žinau, Anuka ir Rosetė, – susivokiu, kad trokštu kažko daugiau. Kažko daugiau nei vien valtis ant dvokiančios upės, daugiau nei šis užsistovėjusio oro šutintuvas, daugiau nei šis bokštų ir bokštelių tankumynas, daugiau net nei mažutė laivo virtuvytė, kurioje verdu šokoladą.

Daugiau. O, tas žodis. Tas apgaulingas žodis. Tas gyvenimo édikas, tas ramybės drumstėjas. Tas šiaudas, sulaužęs kupranugario nugarą, jis reikalauja – ko gi jis, tiesą sakant, reikalauja?

Aš savo gyvenimu patenkinta. Esu laiminga su vyru, kurį myliu. Turiu dvi nuostabias dukras ir darbą, kuris leidžia man daryti tai, kam esu sukurta. Turtų, beje, nesusikrausiu, tačiau iš to padedu apmokėti už valties stovėjimo vietą, o Rudis imasi visokių statybininko ir dailidės darbų; mes visi keturi verčiamės be skolų. Čia ir visi mano draugai iš Monmartro: Alisa ir Nikas, ponija Liuzeron, Lorenas iš mažytės kavinės, Žanas Luisas ir Popolis, ir tapytojai. Net ir mano motina šalia, motina, kurią šitiek metų maniausi praradusi.

Na, ir ko gi dar galėčiau norėti?

Tai prasidėjo anądien virtuvytėje. Gaminau triufelius. Toks karštis nepavojingas vien triufeliams; kokias kitas šokolado gėrybes kaipmat sugadinsi, nes arba teks dėti į šaldytuvą, arba suteš. Pagrūdiniu prabangaus šokolado masę ant plokštės, truputį pašildau virš dujų degiklio, pridėdau prieskonių, vanilės ir kardamono. Palaukiu, kiek reikia, kad paprastas viršalas virstų namų magijos veiksmu.

Ko dar būčiau galėjusi norėti? Na, gal nebent lengvo vėjelio – švelniausio vėjelio, lengvučio kaip bučinys į sprandą, ten, kur plaukus, susmeigtus į netvarkingą mazgą, jau gelia nuo vasaros prakaito.

Menkų menkiausio vėjūškščio. Ką? Na, ką bloga jis galėtų padaryti?

Pakviečiau vėją, tylutėliai. Šiltą, žaismingą vėjūškštį, kuris kirbina kates siausti, vaiko debesis ir ant Menų tilto kilsčioja moterų sijonus.

*V là l'bon vent, v'la l'joli vent,
V'ia l'bon vent, m'a mie m'appelle...**

* Tai stiprus vėjas, tai smagus vėjas,

Stiprus vėjas pučia, mylimoji... (Pranc.) (Čia ir toliau – *vert. past.*)

Tas pūstelėjimas toks menkutis, tik gūsis ir kerai, ir šypsena, išdylanti ore, atnešanti tolimą žiedadulkių, prieskonių ir imbie-rinio meduolio aromatą. Būčiau norėjusi šukuoti debesis padan-gėje, pajusti kitų pasaulio vietų kvapą savo kamputyje.

V'la l'bon vent, v'la l'joli vent...

Ir palei visą Kairijį krantą tarsi drugiai ėmė skrieti saldai-nių popierėliai, ir žaismingas vėjas truktelėjo moterų, einančių Menu tiltu, sijonus, sykiu ir musulmonės, užsidengusios veidą nikabu* – šiais laikais matai jų daugybę, – švystelėjo spalvota dėmė iš po ilgos juodos skraistės, lyg regėčiau suvirpant pleški-nantį karštį, o vėjo sujudintų medžių šešėliai pakraigliojo ant dulkinio vandens beprotiškus abstrakčius piešinius...

V'la l bon vent, v'ia l'joli vent...

Moteris nuo tilto žvilgtelėjo į mane. Veido nežiūrėjau, tik tamsiai apvedžiotas akis po nikabu. Mačiau, kaip jos žvilgsnis stabtelėjo ties manimi, kažin, gal aš ją pažįstu? Kilstelėjau ranką, pamojavau. Tarp mūsų Sena, pro atvirą virtuvytės langą garuo-ja šokolado aromatas.

Išmėgink. Paragauk. Gal pamojuos atgal, dingtelėjo mintis. Bet ji tik nudūrė tamsias akis. Beveidė moteris, susisupusi į juo-dus apsiaustus, nuėjo per tiltą į ramadano vėją.

* Nikabas – islamo moterų veido apdangalas, paslepiantis veik visą veidą (palie-kamas tik plyšys akims) ir plaukus iki pečių.